

tudomást szerez; e pillanatban szűnik meg tehát a fikció is működni. A felhozott esetben bizonyítást nyert, hogy a harmadik az ügyletkötés után egy hónappal szerzett tudomást a változsról; tehát vele szemben az esetet úgy kell elbírálni, mintha X cégtag a cégből az ügyletkötés után egy hónappal lépett volna ki. Bizonyos már most, hogy a kilépett cégtag kilévése után is (az öt éves elévülési időn belül) felelős azokból az ügyletekből folyólag, amelyekel tagságának idejében a társaság kötött, hogy tehát a betét visszakövetelését a betevő a kilépett cégtag ellen is érvényesítheti. A kérdés csak az, vajjon a határozatlan időre adott és felmondáshoz nem kötött betétnek a változás után bennhagyása nem-e olyan *factum concludens*, amely a harmadikkal szemben éppen azért érvényesíthető, mert *suiat* ténye és a vele szemben érvényesíthető cégváltozás *utáni* ténye? Helyesen tekintve tehát a dolgot, a kérdés nem is a tudomásszerzés időpontjában összpontosul, hanem abban, vajjon szabad-e a fentemlített fikciót annak a javára is alkalmazni, aki utóbb oly magatartást tanusít, amelyből következtethető, hogy ő a változás utáni tényleges állapotot nemcsak ismeri, de *et is ismeri*? Ugy látjuk, hogy a másodbíróság a megbeszélt esetben túlfeszítette a fikció észszerű alkalmazási területét és nem gondolt minden magánjogi viszony elbírálásának sarkalatos alaptételére: a *volenti non fiat iniuria* elvére.

Dr. kisleéli Szalay Zoltán.

Ujabb lépés a kölcsönvalorizáció felé. Ismeretesek a Kuria újabb döntései, amelyek a kölcsön valorizációját bizonyos esetekre kimondották. (Bővebben lásd: Blau György: Valorizációs joggyakorlatok 1927-ig, 132. o. és Beck—Varannai: Az 1926. év magánjogi és hiteljogi bírói gyakorlata, 22. o.) A Kuria P. VII. 2309/1926. sz. határozata (kelt 1926. okt. 22-én) egy erőteljes lépéssel a kölcsön *eseti* valorizációja helyett az *elvi* valorizáció álláspontjára helyezkedett. A Kuria a következő nagyfontosságú kijelentéseket tette: „A kölcsönügyletre vonatkozó jogszabályok értelmében a kölcsönvevő a kölcsönvett helyettesíthető ingó dologból ugyanazon nemből és minőségben ugyanannyit tartozik visszaadni, mint amennyit kölcsönvett. Készpénzkölcsönre vonatkoztatva, ez annyit jelent, hogy az adós a kölcsönvett összeget olyan értékben tartozik visszafizetni, mint amely értékkel az a kölcsönzés idején bírt. Minthogy tiltó jogszabály nem áll fenn a kölcsönkövetelések átértékelése tekintetében — a felelbezési bíróság (budapesti tábla I. tanácsa) nem sértett jogszabályt azzal, hogy a kölcsönkövetelést átértékelve ítélte vissza.“

Bármily örvendetes is az a határozat, mely elmelőlöz minden eseti „kepeszkedőt“, ami a valorizáció alátámasztására konkrétan felhozható volna és a kölcsön pusztán tényére vezeti vissza a valorizálást, reá kell mutatni az indokolás ugrásszerűségére. A Kuria a megnyilvánulási és minőségi azonosság szabályából következteti

az értékazonosság szabályát, amit pedig következetesen nehéz volna alkalmazni. A Kuria indokolásából az is folyhat, hogy például buzakölcsön esetén a buza árának esését föltételezve, az azonos érték szabálya címén az adott mennyiségnél több volna szolgáltatandó. Helyesebb és őszintébb lett volna, ha a valorizációt ezuttal is a pénzromlásra alapította volna a Kuria. Az ítélet egyébként újabb bizonyosság arra, hogy a vélt akadályok valójában milyen kevéssé akadályozzák meg a böles és méltányos döntést, ha a bíróság eltökéltsége tulateszi magát a vélt akadályokon. Csak a régi paragrafust — nincs oly jogszabály, mely a kölcsön valorizálását előírná — kellett felszerelni ennek az ítéletnek lapidáris kijelentésével: „nincs tiltó jogszabály, amely az átértékelést kizárná“ — és máris eljut a bíróság a sokat sürgetett helyes, méltányos állásponthez.

A teljesség kedvéért fel kell jegyezni, hogy a Kuria harmincöt százalékos valorizációt ítélt meg. A valorizáció kulcsának magassága tekintetében a Kuria csak általánosságban utal a per körülményeire és a felek viszonyaira.

B. S.

A kuriai ítéletek tájékoztató értékéről. A felsőbbirósági ítélkezés minden országban nagy jelentőségű és ez a nagy jelentőség még fokozódik nálunk, ahol a szokásjog, — amelynek legerősebb alkotórésze éppen a bírói gyakorlat — a legfontosabb kuffó. A szokásjoggal megteremtett élőjog gyakorlati propagatorai a különböző döntvénytári gyűjtemények közlései. Ügyvéd és bíró egyaránt ezekből a döntvénytári közlésekből táplálkozik.

Amikor a következő sorokban a döntvénytárszerkesztő szempontjából szólnunk hozzá egyik-másik felsőbbirósági ítélet megszerkesztési stílusához; előre bocsátjuk a döntvénytáraknak azt az önhibáját, hogy bizony az ugynevezett „fejek“ — a közölt eseteknek szinte címül a közlés elejére illesztett rövid összefoglalásai — sokszor híján vannak a megkívánt szabátosságnak. Ezt az önvallomást azért bocsátottuk előre, hogy az egyoldalúság vádja ne érhessen, amikor a közönség tájékoztatása szempontjából szólnunk hozzá a kuriai ítéletekhez. Sűrűbben, mint kívánatos, történik meg az, hogy a Kuria ítéletéből tulajdonképen nem tűnik ki, hogy mily kérdésben foglalt állást a Kuria. Sokszor csak annyit tartalmaz az ítélet, hogy a másodbíróság tényállás megállapítása elleni panaszok nem helytállóak és ez a tényállás szolgál a Kuria ítéletének alapjául és azután következnek az ítéletben nem ismertett tényállásra adott bírói konkluzió. A kuriai ítélet — a döntvénytáraknak pedig csak ez áll rendelkezésre — teljesen felvilágosítás nélkül hagyja az olvasót, hogy valójában milyen tényállást bíralt el a Kuria és ez okból a Kuria jogi döntésének a tulajdonképeni tartalma is ismeretlen. A peres felek, akiknek ügyében az ítélet kelt, ismerik a Kuria döntésének tartalmát, mert ők az előzményeket is ismerik. A peres felek jogvitája szempontjából a Kuria ítéletei ellen a fenti alapon kifogás nem tehető. De számolni kell a Kurianak azzal is,